

KS. NGUYỄN HOÀNG ANH

PHÁT TRIỂN
KINH TẾ NÔNG HỘ
từ

TRỒNG
LÚA

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI

KS. Nguyễn Hoàng Anh

PHÁT TRIỂN KINH TẾ NÔNG HỘ TỪ **TRỒNG LÚA**

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI

Niềm vui được mùa

LỜI NÓI ĐẦU

Kinh tế nông hộ vốn là ngành kinh tế phát triển chậm nhất so với các ngành kinh tế khác như công nghiệp, thương mại... Đặc biệt là các hộ nông dân vùng sâu, vùng xa, ít tiếp cận với khoa học và thông tin.

Phổ cập kiến thức đến cho người nông dân kịp thời, không những giúp họ thoát nghèo mà còn có thể làm giàu nhờ trồng trọt, chăn nuôi hiệu quả.

Bộ sách "Phát triển kinh tế nông hộ" là tài liệu viết đơn giản, có nhiều ảnh minh họa trực quan, giúp bà con nông dân vùng sâu, vùng xa nắm bắt được những kiến thức cơ bản nhằm phát triển kinh tế hộ gia đình.

Do lần đầu biên soạn, chắc chắn tài liệu không thể tránh được khiếm khuyết. Chúng tôi rất mong nhận được ý kiến đóng góp quý báu của độc giả cho những lần xuất bản sau.

Chân thành cảm ơn!

Tác giả

Các giống lúa cao sản thích hợp với vùng đồi núi

Nhị ưu 838, Trang Nông 15, HYT100, D.ưu 527, VL20, TH3-3, CH 207, CH 208, LC 931, N203, DB 5, N 97, DR 2, DR 3, Khang Dân 18, LC25, LC212, CL-9

Thời vụ gieo trồng

Vụ xuân gieo từ 20 đến 25 - 1 (nếu gieo mạ được vào trà xuân chính vụ), từ 15 đến 20 - 2 (nếu gieo mạ nền bùn hoặc mạ ném thuộc trà xuân muộn). Vụ mùa gieo từ 15 đến 25 - 6 (mùa sớm) và từ 25 - 6 đến 1 - 7 (mùa trung). Lượng giống sử dụng cho 1 sào Bắc bộ khoảng 2,5kg thóc giống.

Hạt giống tốt, dạng hạt đồng đều, vỏ hạt sáng

Dạng hạt không đồng đều

**Hạt giống mang nguồn bệnh
trên vỏ hạt**

Chuẩn bị hạt giống

Hạt giống khỏe phải đảm bảo những yêu cầu sau:

- Khô, sạch, chắc mẩy, thuần, đúng giống, đồng nhất về kích cỡ, không bị lẫn những hạt giống khác, không bị lẫn hạt cỏ và tạp chất, không có hạt lem, lép và không bị dị dạng.

- Không bị côn trùng phá hoại (sâu mọt), không mang mầm bệnh nguy hiểm.

- Tỷ lệ nảy mầm cao, đạt 85% trở lên.

Ngâm ủ hạt giống

* Phơi lại hạt giống: Hạt giống cần phơi lại 6 - 8 giờ trong nắng nhẹ (không phơi trực tiếp trên sân gạch hay sân xi măng).

* Thử tỷ lệ nảy mầm

* Chọn hạt tốt, loại bỏ hạt lép lửng.

* Xử lí hạt giống: Có thể sử dụng một trong các phương pháp sau:

+ Xử lí bằng nước nóng 54°C.

+ Xử lí bằng nước vôi hoặc xử lí bằng hoá chất Formalin.

Các phương thức làm mạ

Hiện nay có các phương thức làm mạ sau:

- Mạ được.
- Mạ sân (mạ nền - vụ xuân muộn).
- Mạ khô (mạ đôi, mạ nường).
- Mạ nổi (mạ bè).

Trong đó, mạ được được sử dụng phổ biến nhất

Chăm sóc và quản lý ruộng mạ

Nước: Tùy theo thời tiết và sinh trưởng của mạ để quyết định chế độ tưới nước. Khi cần chỉ tưới nước vào rãnh để luống mạ đủ ẩm.

Phân bón: Bón thúc vào thời kỳ mạ 3 - 4 lá, Lượng bón từ 0,5 - 1,0kg Urê/sào Bắc bộ.

Phòng chống rét: Gieo vào lúc trời ấm, gieo mật độ dày, tăng phân chuồng và lân. Không bón đạm, điều tiết nước và che phủ nylon cho mạ trong những đợt rét.

Phòng chống mạ già, mạ ống: Bố trí thời vụ thích hợp và tránh tình trạng “mạ chờ ruộng”.

Phòng chống sâu bệnh cho mạ: Tiến hành phòng trừ khi sâu bệnh phát sinh rõ.

Kỹ thuật làm đất

Làm đất lúa phải cày sâu, bừa kỹ cho đất nhuyễn, mặt ruộng phải phẳng thuận lợi cho khi cấy đồng đều và điều tiết nước.

Yêu cầu đất lúa trước khi cấy phải sạch gốc rạ, cỏ dại.

Trên đồi gò có độ dốc lớn cho nên bà con cần ngăn chia lô ra nhiều khoanh nhỏ hẹp chiều ngang và chạy dài theo đường đồng mức, đắp bờ nhỏ cao 20 - 30cm rãnh 30 - 40cm theo đường vành nón.

Bón lót

Trong quá trình làm đất sẽ kết hợp với bón lót. Bón lót phân chuồng, phân xanh, vôi và các loại phân vô cơ như lân, kali, đạm... Bón lót sâu và hợp lí:

Bón lót phân xanh và vôi (nếu có) vào lúc cày ngả, phân chuồng và phân lân bón vào lúc cày lại, đạm và kali bón trước khi bừa cấy.

Vụ chiêm xuân nhiệt độ đầu vụ thấp cần quan tâm bón lót nhiều hơn vụ mùa.

Kỹ thuật cấy

Cấy thẳng hàng, cấy nông 3 - 4cm (cấy sâu 5 - 6cm lúa sẽ phát sinh 2 tầng rễ), ở vụ chiêm xuân cấy sâu hơn vụ mùa.

Để cấy nông, cần làm đất kỹ, giữ nước nông, cấy ngửa tay. Cấy thẳng hàng để kiểm tra, bảo đảm mật độ và tạo điều kiện thuận lợi cho khâu chăm sóc sau này.

Khoảng cách

- * Vụ xuân: 20cm x 11cm hoặc 18cm x 11 cm
- * Vụ mùa: 20cm x 11cm.
- * Vụ xuân cấy mật độ: 45 - 55 khóm/m², 2 - 3 dảnh/khóm
- * Vụ mùa cấy mật độ: 40 - 45 khóm/m², 2 - 3 dảnh/khóm

Dặm tỉa ruộng lúa

Sau khi gieo 20 - 25 ngày lúa mọc cần tiến hành dặm tỉa, nhổ cỏ bằng tay hoặc xới bằng cuốc vào những ngày nắng.

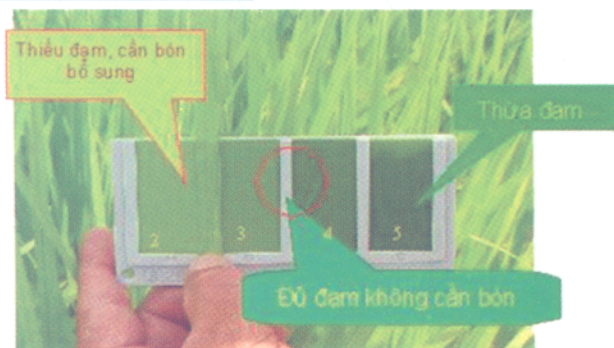
Kỹ thuật làm cỏ

Khi cây lúa bén rễ hồi xanh thì bắt đầu làm cỏ kết hợp với sục bùn và bón thúc. Sau đó tùy vào giống lúa ngắn hay dài ngày có thể tiếp tục làm cỏ sục bùn từ 1 - 2 lần nữa và kết thúc trước khi lúa bước vào thời kỳ làm đòng.

Trừ rong rêu: Những ruộng lúa có nhiều rong rêu thì nên trừ bằng cách tháo cạn nước 5 - 6 ngày kết hợp bón vôi bột (5 - 10kg/ha), hoặc phun CuSO_4 5 - 10% vào ngày nắng từ 1 - 2 lần, mỗi lần cách nhau 2 - 3 ngày, hoặc dùng MCPA dung dịch 0,4% phun 500 lít/ha.

Bón thúc cho lúa

Bón phân cho lúa

- * Bón thúc đẻ nhánh: Khi lúa bén rễ hồi xanh kết hợp với làm cỏ đợt I, bón 50 - 60% lượng đạm
- * Bón đón đồng: Trước trổ 30 - 35 ngày.
- * Bón nuôi đồng: Tiến hành vào thời gian trước trổ 12 - 15 ngày.

Tưới nước

Duy trì mức nước <5cm vào thời kỳ sau cấy đến thời kỳ đẻ nhánh hữu hiệu, >20cm vào thời kỳ cuối đẻ nhánh để hạn chế đẻ nhánh vô hiệu.

Duy trì 5 - 10cm nước vào thời kỳ làm đòng đến chín sữa. Sau thời kỳ chín sữa có thể rút nước, lúa tiếp tục vào chắc, thuận lợi cho khâu thu hoạch.

Trường hợp lúa xấu hoặc trên đất chua, mặn, phèn, phải duy trì mức nước 5 - 6cm để hạn chế phèn, mặn.

Phòng sâu bệnh hại lúa

Thường xuyên kiểm tra đồng ruộng, phát hiện và phòng trừ sâu bệnh kịp thời.

Không phun thuốc trừ sâu trong vòng 40 ngày đầu sau khi cấy hoặc sạ để bảo vệ hệ thiên địch.

Trừ sâu bệnh hại lúa

Chỉ phun thuốc trừ sâu khi mật số tới ngưỡng phòng trừ quy định và phải tuân thủ kỹ thuật 4 đúng:

- Đúng thuốc: Chọn thuốc đúng đối tượng sâu hại.
- Đúng liều lượng: Tuân thủ quy định về liều lượng thuốc và nước pha theo chỉ dẫn ghi trên nhãn chai.
- Đúng lúc: Phun khi mật số sâu hại phát triển nhiều hơn mật số thiên địch.
- Đúng cách: Phải phun trúng vào nơi có sâu rầy sinh sống như rầy ở gốc lúa, sâu ở trên lá hay trên thân.

Thu hoạch lúa

* Thu hoạch thủ công: Liềm các loại là công cụ chủ yếu và được sử dụng phổ biến tại các hộ gia đình, trang trại nhỏ.

* Đập, tuốt lúa: Đập lúa bằng tay, trục lúa bằng trục đá có trâu bò kéo, tuốt lúa bằng máy đập chân, bằng máy tuốt thủ công nhỏ hoặc bằng máy tuốt lúa.

Nơi đập tuốt lúa phải được lót bạt, hoặc trực tiếp ở sân phơi, nhưng phải sạch rác, sạn và không được lẫn với giống khác.

* Thu hoạch cơ giới: Sử dụng các máy gặt cải tiến loại vừa và nhỏ để thu hoạch lúa.

Phơi sấy lúa

Phơi sấy: yêu cầu phơi khô để hạt có hàm lượng nước đạt $<13\%$, cũng như không cho mầm bệnh phát triển và hoạt động. Có thể sử dụng 2 phương pháp phơi sấy chủ yếu sau:

- * Phơi bằng ánh sáng mặt trời: hạt lúa nói chung có thể được phơi bằng ánh sáng tự nhiên, độ dày 3 - 7cm, thường xuyên đảo hạt để hạt khô đều, tránh cường độ ánh sáng mạnh.

- * Phương pháp làm khô bằng hệ thống quạt không khí nóng: Hạt lúa có thể làm khô bằng hệ thống sấy có thổi không khí nóng với nhiệt độ 40 - 45°C, thời gian sấy tùy thuộc vào ẩm độ hạt khi thu hoạch, nhiệt lượng cung cấp, cũng như khối lượng hạt cần xử lý.

Photo by Jetanus

Cất trữ bảo quản

Sau khi lúa đã phơi khô, quạt sạch trấu, hạt lép, đóng vào bao để bảo quản trong kho chuyên dụng. Kho bảo quản phải được khử trùng, dọn sạch trước khi cất trữ. Ở các hộ gia đình nên cho thóc vào bồ, thùng phi hoặc thùng tôn đặt ở nơi khô ráo, thoáng mát. Thường xuyên kiểm tra ẩm mốc, mọt và chuột. Nếu bị dịch hại và ẩm mốc cần phải xử lý ngay.

Thoát nghèo nhờ trồng lúa cao sản

Nhờ biết áp dụng mô hình thâm canh lúa cao sản mà bà con ở huyện Điện Biên, tỉnh Điện Biên đã xóa đói giảm nghèo và làm giàu trên mảnh đất quê hương.

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI
SỐ 4 - TỐNG DUY TÂN, QUẬN HOÀN KIẾM, HÀ NỘI
ĐT: 04.8252916 - Fax: 04.9289143
Email: nhaxuatbanhanoi@hn.vnn.vn

PHÁT TRIỂN KINH TẾ NÔNG HỘ TỪ TRỒNG LÚA
KS. NGUYỄN HOÀNG ANH
KS. NGUYỄN THỊ XUÂN - KS. LÊ THANH BÌNH

Chịu trách nhiệm xuất bản:
NGUYỄN KHẮC OÁNH

Biên tập:
PHẠM QUỐC TUẤN

Trình bày, bìa:
TÚ ANH

Kỹ thuật vi tính:
HÀ LINH

Sửa bản in:
BÍCH THỦY

In 1.000 cuốn, khổ 13 × 19cm tại Công ty Cổ phần In và Thương mại
Đông Bắc. Giấy phép xuất bản số: 958-2010/CXB/08KT-124/HN
In xong và nộp lưu chiểu quý I/2010.

trồng lúa

3 834567 801100

Giá: 20,000 đ